

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Quæstio octaua. Vtrum corpora gloriosa habeant charitatem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

dicit Aug. q̄ erit par celeritas, intelligendum est quantum ad hoc q̄ erit quasi imperceptibilis excessus vnus respectu alterius propter miram celeritatem motus: propter quam aliqui dixerunt quod talis motus fiet in instanti, quia fiet in tempore quasi imperceptibili.

20 Ad tertiam dicendum q̄ illud quod modicum est nihil habere videtur, vt dicitur. 2. Phyls. & ideo dicimus statim esse factum, quia factum est post modicum: & sic per hunc modum dicit Aug. q̄ vbi spiritus voluerit, statim corpus erit, quia cito potest. Iterum voluntas beatorum erit ordinata vt non velit se esse alicubi pro aliquo instanti pro quo non possunt ibi esse. Et ideo quodcumq; instans determinabit voluntas pro illo erit ibi corpus, igitur &c.

QUESTIO OCTAVA.

Vtrum corpora gloriosa habeant claritatem.

Postea queritur vtrum corpora gloriosa habeant claritatem. Et arguitur q̄ non, quia lux & color requirunt in corpore dispositiones contrarias, quia lux requirit corpus perspicuum non terminatum per opacum: color autem requirit perspicuum terminatum, vt patet ex lib. de sensu & sensato, sed constat q̄ corpora gloriosa erunt terminata colore, cum color pertineat ad pulchritudinem corporis, ergo non erunt clara seu lucentia.

1 Item corpus lucens non est peruium visui, sed occultat quod est post se (vt patet de corporibus astrorum & de igne apud nos) sed corpora gloriosa erunt peruia visui. Dicit enim Gregor. 18. moral. exponens illud Iob. 28. Non adæquabitur ei aurum vel vitrum quod patebit corpora libus oculis, ipsa etiam interior corporis harmonia, ergo (vt videtur) illa corpora non erunt lucentia.

2 Item corpus clarum vel lucens præsens visui ex necessitate videtur, sed corpus Christi quod erat gloriosum præsens visui discipulorum euntium in Emaus non fuit visum clarum, nec lucens, ergo &c.

3 IN Contrarium est scriptura in quamplurimis locis dicitur enim Sapient. 7. q̄ fulgebunt iusti tanquam scintille in arundinetis, & Mat. 13. fulgebunt iusti sicut sol, &c. Et 1. Corin. 13. stella differat a stella in claritate, sic & resurrectio mortuorum.

4 **R**ESPONSIO. Aduertendum est q̄ nomen claritatis quantum ad suam primam impositionem importat proprietatem luminis, sicut & suum oppositum, scilicet obscuritas importat conditionem seu proprietatem oppositam contrariè vel priuatiue luminis. Sed quia mediante lumine perficitur in nobis prima & potissima cognitio sensitiua quæ habemus, scilicet visiva, per quæ res potissime nobis manifestantur, & cuius natura transfertur ad omnes alias cognitiões per quas aliqua veritas nobis manifestatur: ideo nomen claritatis transfertur ad omnem manifestationem veritatis, vnde omnem veritatem nobis manifestam dicimus esse clarã, & per consequens omne quod est sui bene manifestatiuum dicimus esse clarum.

5 Et secundum hoc potest dici q̄ claritas erit dupliciter in corporibus gloriosis. Primo secundum vltimum modum, scilicet in quantum clarum dicitur illud quod seipsum bene manifestat tanquam habens puritatem nature sue speciei. Sic enim corpora gloriosa erunt clara, quia qualitates eorum maxime ad visum pertinentes (vt color & figura) erunt purissime nihil impuritatis habentes admixta, & hoc nullus negat. Sed quantum ad primum modum potest dici q̄ claritas erit in corporibus gloriosis dupliciter. Vno modo sicut est claritas in corporibus bene tersis & politis ex incidentia radiorum solis vel alterius corporis luminosi: quia claritas est valde magna, si corpus sit politum valde & tersum, sicut aurum vel argentum, vel gladius valde limatus. Constat autem quod corpora gloriosa erunt valde polita & tersa, propter quod ex incidentia radiorum solis & aliorum luminarium fulgebunt maxima claritate, nec adhuc est aliqua dubitatio.

6 Alio modo ponitur in corporibus gloriosis claritas à quibusdã dicentibus, q̄ sicut lux est intranea qualitas solis vel alterius corporis luminosi, sic etiam erit intranea qualitas corporibus gloriosis.

7 Et illud est difficilius ad intelligendum. Primo, quia talis claritas non videtur ponenda in corporibus gloriosis propter hoc q̄ magis delectet visum aspicientium:

quia nos experimur q̄ maior delectatio est in aspiciendo pulchritudinem coloris & figure hominis, q̄ in aspiciendo claritatem solis etiam si in eius aspectu non læderetur visus. Secundo, quia difficile est videre quomodo color & lux intensa (qualis secundum hanc opinionem ponitur in beatis, ponitur enim æqualis luci solis) possit stare cum colore, nihilominus propter hoc non est negandum quin deus possit dare talem claritatem corporibus gloriosis. Cuius ratio est, quia illa que secundum naturam possunt stare simul vtroq; vel altero existente in gradu remisso sue speciei, possunt virtute diuina simul esse vtroq; existente in gradu intensissimo sue speciei, sed lux & color sunt per naturam in eodem subiecto vtroq; vel saltem altero existente in gradu remisso, ergo virtute diuina possunt esse simul vtroq; existente in gradu intensissimo. Maior patet, quia illa que sunt separata specierum & comparantur se in aliquo gradu non habent formalem oppositionem, quia formalis oppositio seruatur in toto ambitu: quæ autem non habent formalem oppositionem possunt secundum totum ambitum sue speciei simul esse virtute diuina, quia ibi nulla implicatur contradictio loquendo de formis diuersarum specierum. Minor similiter declaratur, quia in noctilucis simul itant color & lux vt apparet ad sensum, & sic videtur q̄ virtute diuina corpora gloriosa possunt simul esse colorata & lucentia.

8 Ad argumenta in oppositum respondendum. Ad primum dicendum q̄ lux & color non requirunt necessario oppositas dispositiones in subiecto absolute, sed per comparisonem ad causam naturalem effectiuam quæ non potest causare colorem, vel lucem in subiecto nisi mediante bus aliis quæ respectu coloris & lucis ponunt contrarias dispositiones. Claritas autem quæ erit in corporibus gloriosis non erit à causa naturali, sed immediate à deo, & ideo non requirit in subiecto dispositionem coloris contrariam. Et si quis querat quid istorum videbitur in corpore glorioso lux an color? Dicendum est q̄ vtrumq; simul: q̄ enim ista simul non videtur in noctilucis causa est, quia de die quando color eorum videtur lux seu claritas eorum quæ est minima non apparet propter præsentiam maioris claritatis scilicet solis. De nocte verò eorum lux videtur & non color, quia color non percipitur nisi medium illuminetur: est enim color motiuus visus secundum actum lucidi, vt dicitur secundo de anima. Lux autem est actus non sufficiens ad illuminandum medium sic vt color videatur, quantum sufficit ad visum quoad seipsum.

9 Ad secundum quod corpora bonorum sunt esse peruia respectu oculi beati propter poros subtilissimos in eis existentes, qui propter efficaciam oculi glorificati sufficiunt ad manifestandum interiora corporis quantum oportet, & nihilominus cum hac pertinetate optime stat quod colorata vel lucentia, licet non bene appareat quomodo possent esse simul peruia vt vitrum, & lucentia vt sol.

10 Ad tertium dicendum quod corpus clarum seu lucens præsens visui bene dispositio necessarium videtur, nisi virtute diuina impediatur actio visibilis in visum. Sed quia beatis ad nutum assistet diuina virtus, ideo beati non ex se, sed ex diuina virtute assistente possunt facere quod claritas eorum præsens visui non immuret ipsum. Nec bene apparet quomodo hoc posset fieri circa corpus gloriosum virtute animæ, quia non est in potestate virtutis creatæ suspendere actionem naturalem actiui in passiuum appropinquatum & dispositum, sicut non est in potestate hominis, vel angeli q̄ ignis approximatus stuppæ non comburat eam: & similiter non videtur quod sit in potestate animæ quantumcumq; glorificatæ q̄ corpus suum si sit lucens, & clarum, & præsens visui non immuret ipsum, quantum hoc posset fieri diuina virtute.

Sententia huius secundæ partis distinctionis
xliiij. in generali & speciali.

Determinato de resurrectione bonorum: hic determinat de resurrectione malorum, & cum hoc sequitur illa pars superius diuisa, in qua determinat resurrectionem monstrorum ibi, illud etiam. Et sic sunt duæ partes
prim

principales quarū prima habet duas partes. Primò enim determinat de resurrectione malorum quantū ad naturā secundo quantum ad penā ibi, quæri solet, & illa habet duas partes secundum quod duas quaestiones incidentes mouet. Secunda ibi, cum autem quaeritur.

2. PROponit ergo Magister q̄ damnati cum membris suis resurgant, sed cum Aug. relinquat sub dubio, vtrum resurgant cum deformitatibus: patiuntur tamē dampnati in corporibus penam non tamen confumentur, sicut animus dolorem sentit & non corpus. Deinde quaerit vtrum dæmones corporali igne crucientur. Et respondet q̄ ille ignis corporalis erit, & miro modo alligabitur spiritibus dæmonum, sicut spiritus nostri miro modo alligantur corporibus, & cruciabit ille ignis aërea corpora dæmonum, & ponit vnum modum quem tangit Aug. super Gen. q̄ animæ separatae gerunt similitudinem corporum & corporalium membrorum: & sic patiuntur sicut patimur in somnis dum somniat se homo ambulare, vel sedere, vel videre aliquod terribile. In fine dicit, quòd factus abortiuus qui vixerunt in vtero matris, & monstra resurgant natura in melius reparata.

QUESTIO NONA.

Vtrum ignis inferni sit corporeus.

HIC quaeritur de his quæ pertinent ad damnatos: & primò vtrum ignis inferni sit corporeus. Et arguitur q̄ non: quia ignis corporeus agit ex necessitate naturæ, & æqualiter in corpora eiusdem rationis, si æqualiter sint approximata, sed ignis inferni non ponitur æqualiter agere in corpora omnium damnatorum, sed differenter secundum modum culpæ, ergo non est ignis corporeus. Minor probatur per Greg. 4. dial. qui dicit sic: Vnus quidem est gehennæ ignis, sed non vno modo omnes cruciat peccatores: vniquisque in quantum exigit culpa, tantum sentit de pena.

2. Item locus debet correspondere locato, sed infernus non est locus corporeus, ergo nec ignis inferni. Minor probatur per Aug. 12. super Gen. ad litteram vbi dicit: Spiritualem arbitror esse locum ad quē anima defertur post mortem, non corporalem.

3. Ad idem est quod dicit Damasc. lib. 4. cap. vltimo. Traditur diabolus & dæmones eius, & homo eius, scilicet Antichristus, & impii peccatores in ignem æternum non materiale qualis est qui apud nos est, sed qualem vitæ nouit Deus.

4. IN CONTRARIUM est cōmunis doctrina ecclesiæ, & auctoritate beati Greg. 4. dial. arguitur, qui dicit sic: Ignem gehennæ corporeum esse nō ambigo, in quo certum est damnatorum corpora cruciari.

5. RESPONSIO. Circa quaestionem istam videntur da sunt duo. Primū est de igne inferni, an sit corporeus. Secundum est de loco inferni, vbi sit positus.

6. Quantum ad primū sciendum est q̄ non potest sciri per omnimodam certitudinem qualis sit ignis inferni: vnde Magister dicit in littera ex verbis Aug. Ignis æternus cuiusmodi sit nemine scire arbitror, nisi forte cui spiritus diuinus ostendit. Ex dictis enim sacre scripturæ constat ignem ibi esse, sed qualis sit non potest efficaciter ex illis dictis concludi. Vnum enim de præcipuis dictis sacre scripturæ ex quo magis videtur concludi quòd ille ignis esset corporeus videretur esse illud quod habetur Luc. 16. de diuite epulone qui dicit ad Abraham: Mitte Lazarum vt intingat extremū digiti sui in aqua vt refrigeret linguā meam, quia crucior in hac flamma. Flammā enim nominat ignem corporeum. Si quis tamen aduertat, ex illo dicto potest efficacius concludi oppositum q̄ propositū sic: Talis erat flamma quæ eum cruciabat, qualis erat lingua quam habebat, & qualis aqua quam petebat, sed constat q̄ lingua quam habebat non erat corporea, nec digitus Lazari corporeus, nec aqua quam petebat corporea, quia nihil valuisse ei, ergo, vt videtur, nec flamma quæ eum cruciabat erat corporea. Nihilominus tamen quantum ex dictis scripturæ non possit infallibiliter hoc conuinci, tenendum est tamen illum ignem esse corporeum auctoritate Greg. & ratione probabiliter: auctoritas Greg. expresse est ad hoc. 4. Dial. Ratio etiam probabilis est ad idem, quia pena reprobatorum debet proportionabiliter respō-

dere premio bonorum, sed beati non solum præmiabuntur in anima, sed etiam in corpore, ergo mali non solum puniuntur in anima, sed etiam in corpore, sed ille ignis, nisi esset corporalis nō affligeret corpora damnatorum: ex quo ergo ignis necessario ponitur per auctoritatē scripturæ qui cruciabit damnatos, conuenientius est ponere ipsum esse corporeum eiusdem speciei cum igne nostro, cum talis ignis ex se habeat corpus sensitiuum affligere, quam fingere nouum ignem & nouam afflictionē: & hæc de causa confitetur Aug. in littera ignem quo affliguntur corpora damnatorum esse corporeum.

7. Quantum ad secundum, scilicet de loco inferni cōsimiliter est dicendum, quia non potest sciri per certitudinem vbi sit, vt patet per Aug. in littera, & Greg. 4. dial. dicit de hac re temerè definire nihil audeo. Quidam tamē dicunt infernum esse in superficie terræ ex parte opposita terræ nostræ habitabilis, quam partem vocant orbem tristem, & hoc videtur sensisse Isido. qui dicit, quòd sol & luna post resurrectionem in ordine in quo creati sunt stabunt, ne impii in tormentis positi fruantur luce eorum, quæ ratio nulla esset si infernus est infra terram: quia cū terra sit opaca, vbicumq; starent sol & luna impossibile esset lumen eorum ad infernum pertere.

8. Ista tamen opinio communiter nō tenetur quin potius creditur q̄ ex opposito terræ nostræ habitabilis nō sit nisi aqua quæ secundum naturam circulariter ambit terram, nisi quantum ex prouidentia diuina nostra terra habitabilis est aquis discoperta propter vitam hominis & aliorum animalium respirantium tuendā. Vnde communiter tenetur q̄ infernus est infra terram, cui alludit dictū scripturæ in pluribus locis: Dicit enim Esaias. 14. Infernus subtus conturbatus est in occursum tui. Item articulus fidei dicit q̄ Christus descendit ad inferna, quæ quasi exponens Ap. post. Ephe. 3. dicit de Christo: Quid est quod ascendit, nisi quia primum descendit ad inferiores partes terræ, hoc est ad infernū, in quo infinuatur infernum esse infra terram. Ipsum etiā nomen concordat. Dicitur enim infernus, vel inferus, quia inferius iacet. Persuadetur etiam hoc probabili ratione, quia sicut est grauitas & leuitas in corporibus, sic lætitia & tristitia in spiritibus: lætitia enim & tristitia sunt quasi pondus & inclinatio spirituum, sed per grauitatem corpora tendunt deorsum, per leuitatem vero sursum, ergo similiter locus conueniens spiritibus existentibus in perpetua lætitia, maxime resumptis corporibus debet esse sursum, locus verò conueniens spiritibus existentibus in perpetua tristitia debet esse deorsum: beati autē & nunc & post resurrectionem erunt in perpetua lætitia, damnati verò in perpetua tristitia, propter quod sicut locus conueniens naturæ beatorum erit sursum in caelo, sic locus conueniens naturæ damnatorum erit deorsum in profundo terræ, & istum locū communiter vocamus infernum. Hanc persuasionem tangit beatus Aug. super Gen. ad litteram.

9. Ad argumenta in oppositum dicendum. Ad primū q̄ sicut corpora beatorum erunt differentis gloriæ secundū differentiam meritorum, sic corpora damnatorum erunt magis vel minus passibilia respectu penæ secundum differentiam demeritorum. Et ideo vnus & idem ignis æqualiter agens quantum est ex parte sua inæqualiter affliget corpora damnatorum propter diuersam passibilitatem eorum. Vel sicut alij dicunt, ignis ille agit non solum ex virtute naturæ suæ, sed vt instrumentum diuinæ iustitiæ: propter quod actio eius modificabitur à principali agente, vt qui plus peccauerunt plus crucientur.

10. Ad secundum dicendum q̄ Aug. loquitur de anima separata quæ non exigit locum corporalem, nam Deus potuit tam angelos q̄ animas separatas produxisse ante mundum corporeum. Et ideo si sic semper remaneret anima, ita quòd nunquā corpori reuniretur non oportere ad eius punitionem assignare locum corporalem. Vel potest dici quòd locus ille ad quem animæ deferuntur post mortem dicitur ab Augustino non esse corporeus non quidem secundum se, sed ratione continentiar: quia anima in eo corporaliter non existit. Vel dicendum secundū aliquos quòd Augustinus loquitur opinan-